

Hr Kalev Stoicescu
Riigikogu riigikaitsekomisjon

29.08.2025 nr 1-6/3238-1

Hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (662 SE)

Lugupeetud riigikaitsekomisjoni esimees

Riigikogus on läbinud esimese lugemise hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 662 SE (edaspidi *eelnõu*). Käesolevaga esitame ettepanekud eelnõu muutmiseks, mida palume juhtivkomisjonil kaaluda.

1. Muuta eelnõu § 1 punktis 1 kavandatud hädaolukorra seaduse (*edaspidi HOS*) § 13¹ ja sõnastada see järgmiselt:

„§ 13¹. Viivitamatu ohuteate edastamine

(1) Paljude inimeste elu või tervist või riigi julgeolekut ohustava vahetult eelseisva või juba toimuva sündmuse või selle lõppemise korral edastatakse avalikkusele viivitamatu ohuteade, millega antakse juhised ohutuks tegutsemiseks, sealhulgas varjumiseks või ulatuslikuks evakueerimiseks. Viivitamatu ohuteate edastamiseks kasutatakse riikliku ohuteavituse süsteemi EE-ALARM (edaspidi *EE-ALARM*).

(2) EE-ALARM käesoleva seaduse tähenduses on protokollide, protsesside ja tehnoloogiate kogum elanikkonnale viivitamatu ohuteate edastamiseks.

(3) Viivitamatu ohuteate edastamiseks valmistumist koordineerib Päästeamet. Koordineerimine hõlmab muuhulgas ohuteavituse kanalite kasutamise üldpõhimõtete väljatöötamist, ajakohastamist ning avalikkuse teadlikkuse suurendamist. Viivitamatu ohuteate edastamiseks valmistumise koordineerimisel teeb Päästeamet koostööd Häirekeskuse ning muu asjaomase asutuse ja isikuga.

(4) EE-ALARM-iga on kohustatud liituma:

- 1) massiteabevahendi valdaja, elektroonilise side ettevõtja ja riikliku mobiilirakenduse valdaja, kelle teenust tarbib vähemalt 10 000 lõppkasutajat;
- 2) avalikus ruumis paikneva elektroonilise teabeekraani valdaja, kelle ekraani ööpäevane eeldatav kontaktide arv ületab 10 000 inimest (edaspidi koos *edastaja*).

(5) EE-ALARM-i kaudu viivitamatu ohuteate edastamise võib otsustada valitsusasutus, eriolukorra juht, eriolukorra tööde juht ja kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal ka peaminister.

(6) Häirekeskus vahendab edastajale viivitamatu ohuteate üldjuhul EE-ALARM-i kaudu. EE-ALARM-i rikke korral vahendab Häirekeskus selle edastajale viivitamata muul viisil ning edastaja edastab selle avalikkusele viivitamata muul kokkulepitud viisil.

(7) Sireeniseadme kaudu viivitamatu ohuteate edastamise võib otsustada Päästeamet, Kaitsevägi, Kaitsepolitsei, Politsei- ja Piirivalveamet, Keskkonnaamet, eriolukorra juht, eriolukorra tööde juht ning kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal ka peaminister.

(8) Sireeniseade käesoleva seaduse tähenduses on EE-ALARM-i tehnoloogiline osa, mis on omavahel ühendatud seadmete kogum, mille eesmärk on esitada heliga viivitamatut ohuteadet.

(9) EE-ALARM-i võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 5 ja 7 sätestatule kasutada järgmistel juhtudel:

- 1) Vabariigi Valitsuse või tema määratud valitsusasutuse otsusel hädaolukorra seaduse § 18 lõikes 3 nimetatud õppuse läbiviimisel;
- 2) Kaitseväge otsusel kaitseväeteenistuse seaduse § 69 lõigetes 3 ja 3¹ nimetatud sõjaväelise väljaõppe läbiviimisel;
- 3) Päästeameti otsusel EE-ALARM-i testimiseks.

(10) Päästeamet korraldab sireeniseadme kasutuselevõttu.

(11) Sisejulgeoleku tagamise valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega:

- 1) viivitamatu ohuteate edastamise ja selleks valmistumise tingimused ning korra;
- 2) EE-ALARM-iga liitumise ja sellega seotud kulude hüvitamise tingimused ning korra;
- 3) sireeniseadme kasutuselevõttu, haldamise ja testimise tingimused ning korra.“.

Selgitus: Kehtivas õiguses sisaldub ohuteavituse mobiilsidesõnumeid puudutav osa elektroonilise side seaduses (*edaspidi ESS*). Muudatusettepanekuga tuuakse õigusselguse ja õiguskorra terviklikkuse huvides ning tarbetute korduste vältimiseks ESS § 105¹ sätestatud ohuteavitust puudutav regulatsioon HOS-i kui ohuteavituse üldseadusesse (§ 13¹ lõige 1 ja lõige 9) ning ESS-i jääb eriregulatsioon mobiilsidesõnumite osas, mis puudutab subjektidele pandavat kohustust ning andmete töötlemise õigust (eelnõu § 5). Sisulisi muudatusi antud normitehniline muudatus kaasa ei too.

Lõikes 3 on täpsustatud Päästeameti koordineerivat ülesannet viivitamatu ohuteate edastamiseks valmistumisel, sätestades loetelu näitlikustatuna.

Võrreldes eelnõu algteksti § 5 punktiga 2 on lõike 9 punktis 3 loobutud testimise kordade arvu piirangust, kuna süsteemi arendades on vajalik seda esimestel aastatel kas terviklikult või osaliselt testida rohkem kui kord aastas, aga edaspidi eeldatavalt järjest vähem. Eelnõu algataja ei näe kordade arvust loobumisel olulist mõju, sest testimise korraldus reguleeritakse rakendusaktiga ning sellega kaasnevad märkimisväärsed kulud. Samuti tuleb testimisel arvestada süsteemi erinevaid komponente ning võimalusel kasutada lühisõnumeid võimalikult vähe. Siiski tuleb testimise puhul arvestada, et süsteemi ei devalveeritaks, mis võiks kaasa tuua olukorra, et elanikud ei süvene enam teavitusse, sest peavad seda automaatselt järjekordseks testimiseks. Väga konkreetsete kuupäevade ja testimise graafiku fikseerimine võib muuta süsteemi kergemini haavatavaks, võimaldades planeerida ründetegevusi testimise aegadele.

2. Muuta eelnõu § 1 punkti 2 ning HOS kavandatava § 16¹ lõige 5 muuta ja sõnastada alljärgnevalt ning olemasolev lõige 5 jätta eelnõust välja:

„(5) Kui Eesti Vabariigi vastu suunatud ründe või selle toimumise vahetu ohu korral ei saa Päästeamet ega Politsei- ja Piirivalveamet varjumist tagada, võib Kaitsevägi kohaldada edasilükkamatu pädevuse alusel käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud meetmeid, kui see on vajalik riigi sõjaliseks kaitsmiseks või selleks valmistumiseks.“

Selgitus: Muudatusettepanek tuleneb vajadusest sünkroniseerida käesolev eelnõu Riigikogu menetluses oleva ja käesolevast eelnõust hiljem esitatud tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) tekstiga arvestades viimatinimetatud eelnõu prognoositavat pikemat menetlusaega ja varjumise regulatsiooni kiire jõustamise vajadust, mis oleks tagatud 662 SE eraldi menetlusega. Lõikega 5 sätestatakse Kaitseväge edasilükkamatud meetmed varjumise tagamiseks. Eesti riigi vastu suunatud ründe või selle vahetu ohu korral peab Kaitsevägi alustama riigi sõjalist kaitset või selleks valmistumist sõltumata sellest, kas on riigikaitseoline kriisiolukord või sõjaseisukord välja kuulutatud või mitte. Sellises olukorras võib olla vajalik asuda muu hulgas tagama varjumise tagamist ka selliselt, et Päästeamet ei ole otsustanud varjumise korraldamist või ei saa Päästeamet ega Politsei- ja Piirivalveamet rakendada meetmeid varjumise tagamiseks. Sellises olukorras on Kaitseväl pädevus kohaldada edasilükkamatuid meetmeid, kuni Päästeamet ning Politsei- ja Piirivalveamet saavad varjumise tagamise ülesande täitmise üle võtta (edasilükkamatu pädevus) ning ulatuses, mis on vajalik Kaitseväge põhiülesande täitmiseks. Edasilükkamatute meetmetena saab Kaitsevägi kohaldada samu riikliku järelevalve meetmeid ja vahetut sundi, mida seaduse järgi saavad kohaldada Päästeamet ning Politsei- ja Piirivalveamet varjumise tagamisel. Eesti riigi vastu suunatud ründe või selle vahetu ohu korral teavitab Kaitsevägi puudutatud täidesaatva riigivõimu asutusi, sh Päästeametit ning Politsei- ja Piirivalveametit. Teavituse alusel alustab Päästeamet varjumise tagamist vastavalt eelnevalt kokkulepitud plaanidele, kaasates vastavalt vajadusele Politsei- ja Piirivalveameti ja teised puudutatud isikud ja asutused. Eesti riigi vastu suunatud ründe või selle vahetu ohu korral ei pruugi Päästeamet või Politsei- ja Piirivalveamet olla võimelised varjumist tagama (nt lahingutegevuse ala, õhuründe ala vms) või vastavalt ründe iseloomule ümber korraldama (nt ei sobi kavandatud varjumiskohad kavandatava ründe tõttu tegelikult varjumiseks) või tegema seda vajaliku kiirusega. Sellises olukorras võib Kaitseväl oma põhiülesannete täitmise tagamiseks olla vajalik otsustada varjumine või anda sellega seonduvaid korraldusi, kasutades selleks edasilükkamatuid meetmeid. Erinevalt politseist (vt KorSi § 6 lg-d 3 ja 4) ei ole Kaitseväl üldist volitust riikliku järelevalve erimeetmete ja vahetu sunni kohaldamiseks, mistõttu tuleb need seaduses kindlaks määrata. Varjumise tagamisel Kaitseväge rakendatavad edasilükkamatud meetmed võivad olla samad, mis Päästeameti ning Politsei- ja Piirivalveameti rakendatavad riikliku järelevalve meetmeid ja vahetu sund varjumise tagamisel. Edasilükkamatu pädevuse üldine regulatsioon tuleneb KorSi § 6 lg-st 3 ja 4 ning seda käesolevas paragrahvis ei korrata.

Eelnõu algteksti kavandatava HOS § 16¹ lõikes 5 sisalduv volitusnorm sätestada Päästeameti täpsemad ülesanded varjumise korraldamisel sisejulgeoleku eest vastutava ministri määrusega ei ole vajalik ja teeme ettepaneku see eelnõust välja arvata. Päästeameti ülesanded varjumisel sätestatakse eelnõus, need on avatud seletuskirjas ja täiendavaks regulatsiooniks määruse tasandil puudub vajadus. Vajaduse ilmnemisel on võimalik täiendada siseministri 03.10.2014.a määrust nr 42 „Päästeameti põhimäärus“.

3. Muuta eelnõu § 1 punktis 3 kavandatavad HOS § 16²-16⁴ ja sõnastada need järgmiselt:

„§ 16². Varjend

(1) Hoone omanik rajab varjendi hoonesse või selle vahetusse lähedusse.

(2) Varjend käesoleva seaduse tähenduses on hoone või selle osa, mis on rajatud varjumiseks ja mille konstruktsioon kaitseb inimest plahvatuse ning sellega kaasneva lööklaine, laialipaiskuva eseme ja õhusaaste, sealhulgas ioniseeriva kiirguse eest. Varjendid jagunevad avalikeks ja mitteavalikeks.

(3) Avalik varjend rajatakse, kui püstitatakse hoone, mille kasutusotstarbe tõttu külastavad seda rahvahulgad või mille suletud netopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit.

(4) Mitteavalik varjend rajatakse, kui püstitatakse:

- 1) elamu, majutus- või toitlustushoone, büroohoone, kaubandus- või teenindushoone või meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- või muu avalik hoone või erihoone, mille suletud netopind on vähemalt 1200 ruutmeetrit;
- 2) tööstus- ja laohoone, mille suletud netopind on vähemalt 1500 ruutmeetrit.

(5) Kui hoone vastab nii käesoleva paragrahvi lõikele 3 kui ka 4, rajatakse avalik varjend.

(6) Avalikule varjendile tagatakse igaühele ligipääs varjumiseks. Mitteavalik varjend on ette nähtud eelkõige konkreetse hoone kasutajale.

(7) Varjendi omanik korraldab varjendi varjumiseks kasutuselevõtu 72 tunni jooksul Vabariigi Valitsuse otsusest arvates. Edasilükkamatul juhul otsustab varjendi varjumiseks kasutusele võtmise Päästeamet või Kaitsevägi.

(8) Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega:

- 1) nõuded varjendile, selle suurusele ja mahutavusele ning kontrollile ja hooldusele;
- 2) varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsema loetelu hoone kasutamise otstarbe ning vajaduse korral tööstus- ja laohoone tavapärase kasutajate arvu järgi.

(9) Nõuded Kaitseväge territooriumil asuvale varjendile kehtestab kaitseväge juhataja.

§ 16³. Varjumisplaani koostamine

(1) Hoone omanik koostab varjumisplaani käesoleva seaduse paragrahvis 16² lõigetes 3 või 4 sätestatud hoone kohta, millele on antud kasutusluba.

(2) Varjumisplaanis hinnatakse hoones varjumise võimalusi, välja arvatud varjendi rajamise kohustusega hoone osas, kirjeldatakse varjumiseks valmistumist, varjumise läbiviimist ja varjumiskindluse suurendamist.

(3) Nõuded varjumisplaanile ning varjumisplaani koostamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

§ 16⁴. Varjumiskoht

(1) Varjumiskoht käesoleva seaduse tähenduses on ehitis või selle osa või ajutine ehitis, mis on kohandatud varjumiseks ning mille konstruktsioon kaitseb inimest vähemalt plahvatusega kaasneva laialipaiskuva eseme eest.

(2) Varjumiskohad jagunevad avalikeks ja mitteavalikeks. Avalikule varjumiskohale tagatakse igapäevase ligipääsu varjumiseks. Mitteavalik varjumiskoht on ette nähtud eelkõige konkreetse hoone kasutajale.

(3) Käesoleva seaduse paragrahvis 16³ lõikes 1 sätestatud hoone omanik kohandab varjumiskoha kohandamise võimaluse korral hoone või selle osa varjumiskohaks, kui hoones ei ole rajatud varjendit.

(4) Varjumiskoht võetakse varjumiseks kasutusele käesoleva seaduse § 16² lõike 7 kohaselt.

(5) Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega varjumiskoha kohandamise põhimõtted.“

Selgitus: Kavandatava HOS § 16² lõikes 3 täpsustatakse avaliku varjendi rajamise eeldusi. Avalik varjend rajatakse, kui püstitatakse hoone, mille kasutusotstarbe tõttu külastavad seda rahvahulgad või mille suletud netopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit, st et peab olema täidetud üks kahest eeldusest, kas hoonet külastavad rahvahulgad või on suletud netopind vähemalt 10 000 ruutmeetrit, mõlemad eeldused üheaegselt esinema ei pea.

Kaitseväge territooriumil paiknevate varjendite nõuded kehtestab kaitseväge juhataja.

Eelnõu algteksti HOS paragrahv 16³ loetakse paragrahviks 16⁴ ja paragrahv 16⁴ loetakse paragrahviks 16³. Varjumisplaani sätted tõstetakse parema jälgitavuse huvides enne varjumiskoha sätteid, kuivõrd olemasolevates hoonetes koostatakse eelnevalt varjumisplaan, kus hinnatakse varjumise võimalusi, mille tulemusena kohandatakse võimalusel varjumiskoht.

Kavandatava HOS paragrahv 16³ lõikes 1 sätestatakse üheselt mõistetavalt, et varjumisplaan koostatakse kõikidel varjendi parameetritele vastavate hoonete kohta, millele on antud kasutusluba, st nii hoonete kohta, millele kehtib varjendi rajamise kohustus kui ka olemasolevate hoonete kohta.

Kavandatava HOS paragrahv 16³ lõiget 2 muudetakse ja välistatakse varjumisplaanis varjumise võimaluse hindamise kohustus varjendi rajamise kohustusega hoone osas.

Kavandatava HOS paragrahv 16⁴ lõiget 1 täiendatakse ja lisatakse varjumiskoha mõiste hulka ka ajutine ehitis, mis vastab varjumiskoha kohandamise põhimõtetele ning mille konstruktsioon kaitseb inimest vähemalt plahvatusega kaasneva laialipaiskuva eseme eest. Sisuliselt peetakse antud muudatusega silmas, et lubatud on ka nõ eraldiseisvad varjumiskoha põhimõtetele vastavad ehitised (<https://parnu.postimees.ee/8281575/nooruse-maja-juurde-toodi-betoonist-varjekohad>), mis võivad olla ajutise iseloomuga. Kõrgendatud ohu korral võib olla riigi või kohaliku omavalitsusüksuse huvi paigaldada avalikku ruumi ehitisi, mis kaitsevad inimesi vähemalt plahvatusega kaasneva laialipaiskuva eseme eest, kuid sellist ehitist ei saa pidada varjendiks, seda saab käsitada varjumiskohana.

Kavandatava HOS paragrahv 16⁴ lõikes 3 sätestatakse üheselt mõistetavalt, et olemasolevates hoonetes kohandatakse vastavalt varjumisplaanile võimalusel varjumiskoht, välja arvatud hoones, kuhu rajatakse varjend.

4. Muuta eelnõu § 1 punktis 6 kavandatava HOS § 45 lõiget 1 ja sõnastada see järgmiselt:

„6) paragrahvi 45 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse § 16² lõigete 3 ja 4, § 16³ lõike 1 nõuete ning § 16² lõike 8, ja § 16³ lõike 3 ja § 16⁴ lõike 5 alusel kehtestatud nõuete täitmise üle teeb Päästeamet.“

Selgitus: Seoses sätete numeratsiooni muutusega võrreldes eelnõu algtekstiga on muudetud ka riikliku järelevalve sätete numeratsiooni. Sisulisi muudatusi ei ole.

5. Muuta eelnõu § 1 punktis 8 kavandatava HOS § 53 lõiget 24 ja sõnastada see järgmiselt:

„(24) Varjumisplaani koostatakse käesoleva seaduse § 16³ lõike 1 nimetatud hoone osas:

- (1) kasutusloa olemasolul hiljemalt 2027. aasta 1. juuliks;
- (2) kasutusloa puudumisel kasutusloa taotlemise hetkeks.“

Selgitus: Avaliku varjendi rajamise kohustus kohaldub ehitatavatele hoonetele tulenevalt kavandatava HOS § 53 lõikest 22 alates 2026. aasta 1. juulist ja mitteavaliku varjendi rajamise kohustus lõikest 23 tulenevalt alates 2028. a 1. juulist ning sellistele hoonetele kohaldub varjumisplaani koostamise kohustus. Olemasolevatel hoonetel ehk hoonetel, millele on selleks hetkeks väljastatud kasutusloa, kehtib muudatusettepaneku kohaselt varjumisplaani koostamise kohustus hiljemalt 1. juuliks 2027. a ehk selleks kuupäevaks peab olema olemasolevates kasutusloaga ja seaduses nimetatud parameetritele vastavates hoonetes koostatud varjumisplaani. Hoonete osas, millele ei ole 1. juuli 2027 seisuga kasutusloa antud, kehtib kohustus varjumisplaani koostada hiljemalt kasutusloa taotlemise hetkeks (vt ka käesoleva kirja punkti 6 muudatusi ja selgitusi). Eelnõu algteksti kavandatav HOS § 53 lõige 24 on jagatud lõigeteks 24 ja 25.

6. Täiendada eelnõu § 1 punktis 8 kavandatava HOS § 53 lõikega 25 järgmises sõnastuses:

„(25) Võimalusel kohandatakse varjumiskoht käesoleva seaduse § 16⁴ lõikes 3 nimetatud hoonesse või selle osasse:

- (1) kasutusloa olemasolul hiljemalt 2028. aasta 1. juuliks;
- (2) kasutusloa puudumisel kasutusloa taotlemise hetkeks.“

Selgitus: Eelnõu algteksti kavandatav HOS § 53 lõige 24 on jagatud lõigeteks 24 ja 25. Lõikes 25 sätestatakse olemasolevates hoonetes, millele on antud kasutusloa, varjumiskoha kohandamise kohustus hiljemalt 2028. a 1. juuliks ehk selleks kuupäevaks peab olema olemasolevates kasutusloaga ja seaduses nimetatud parameetritele vastavates hoonetes võimalusel kohandatud varjumiskoht. Hoonete osas, millele ei ole 1. juuli 2028 seisuga kasutusloa antud ehk on olemas ehitusloa ja hoonet alles ehitatakse, kehtib kohustus koostada nii varjumisplaani hiljemalt kasutusloa taotlemise hetkeks kui ka samaks ajaks kohandada võimalusel hoones varjumiskoht. Viimasena märgitud hoonete omanikel tuleb seega arvestada, et kasutusloa taotlemisega on seotud kaks lisategevust: varjumisplaani koostamine ja võimalusel varjumiskoha kohandamine. Arvestades ehitusloa viieaastast kehtivust, on ehitatavates hoonetes kavandatav regulatsioon asjakohane, kuna võimaldab hoone omanikul ajaliselt läbi mõelda ehitatavas hoones nii varjumise korraldus kui võimalusel kohandada hoone kasutajatele varjumisvõimalus.

7. Muuta eelnõu § 5 punktis 2 kavandatava ESS § 105¹ ja sõnastada see järgmiselt:

„§ 105¹. Viivitamatu ohuteate edastamine mobiiltelefonivõrgus

- (1) Mobiiltelefoniteenust osutav sideettevõtja tagab hädaolukorra seaduse §-s 13¹ sätestatud viivitamatu ohuteate edastamise kindlaksmääratud geograafilisel alal asuvale mobiiltelefoniteenuse kliendile ja rändlusteenuse kasutajale.

- (2) Lõikes 1 sätestatud ülesande täitmiseks võib mobiiltelefoniteenust osutav sideettevõtja töödelda kliendi ja rändlusteenuse kasutaja asukohaandmeid.“

Selgitus: Selgitus on toodud käesoleva kirja punktis 1.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister

Kai Reinhold 6125106
kai.reinhold@siseministeerium.ee